

Rõhutute Hääl

Tallinna Ametiühisuste Kesknõukogu Häälekanaja.

Tellimise hind:
40 marka kuus
Õksik nr. 5 m.

Jumub kaks korda nädalas
" (igal kesknädalal ja laupäeval.) "

Toimet. ja talit.
Töölise majas,
S. Karja tän. 18.

Nr. 14.

26. jaanuaril 1921.

Nr. 14.

Uus lehekülj. — Kas uuesti Isborsk. — Kistiõda töörahwa vastu areneb. — Nälgutamine seaduslikul alusel. — 5 on füüsi rohkem kui 95. — Laidoner ja Rei. — Ühe juudase walupisarad. — Mädanewad gaafid tõusewad Imperia- listide kõõgilt. — Sisjerändajad Gestis. — Saati otjimas. — Töölise elust. — Teadaanded ja kuulutusjed.

Uus lehekülj.

Kui järgmine „R. S.“ nummer ilmub, siis on R. Pätši walitsus riigilogus wiastisti juba „kinnitamist“ leidnud Eesti kodanlus on lõpuks ometi oma üffikutu lühtide ja falkfondade huwid oskanud kottukõlasje wiia ja on tehtud ühine program töörahwa kurnamiseks ja rõhumiseks. See on igatahes uus lehekülj kodanluse wäe- wõimuwalitsuse (diktatuuri) arenemises.

Uudiseks on jellel leheküljel see, et isegi sõnades, isegi paberil ei saa olema järelandmisi tööliseklassile. Ei saa olema suuri poliitilisi pettusi, nagu neid nii rohkesti oli ajutama kogu päiwil. Meie ei tea weel R. Pätši walitsuse programmi sõnu. Aga selle programmi alusets on R. Pätši ja töberakonna tuntud põhilauseid ja — neis ei ole ühtegi wõkselt, mis töörahwale andmiseks oleks määratud.

R. Pätš asub walitsema ilma toredate käeliigutusteta. Ta asub walitsema töörahwale awalikult ahwardawalt rusikat näidates. Ja — kumas on isegi kõige alandlikum ori endale rusika seeft midagi ootanud, mis — rusikas ei oleks!

Maaseadus oli tore käeliigutus, aga ta sai rusikaks, mis mõisatõllisi aia ärde tänawale kihutas ja kõiki kehremaid maasaamise juurest eemale kihutas. Pätši walitsus tähendab seda, et see rusikas jääb. Ta jääb, kuni töörahwas seda otjast ära ei raiu ühes selle käega tiukts, mis seda rusikat wibutab.

Põline rent oli tore käeliigutus, kuid igasugusel rendil on alati külges olunud see rusikas, mis nõrgemaid kohtabest wälja wistab, jõutamaid aga eraomanikkudeks teeb. Pätši walitsus tähendab põlise rendi wäljatõrjumist eraomanuse läbi — rikaste wõitu lehwade üle, mõisnikkude wõitu

tõõrahwa üle. Seda wõitu ei saa enam piirata. Seda wõib ainult häwitada.

See käsi, mis enne toredaid liigutusi tegi, on ennast nüüd rusikasse tõmbanud ja töölise- klassil tuleb sellest kõit tarmilikud järeldused teha. Surwe saab nüüd olema järjekindlam ja plaanifindlam kui enne. Aga seepärast peab ta tööliseklassi wastupanek plaanifindlamaks saama kui ialgi enne.

Kodanluse diktatuuri vastu — töörahwa diktatuuri eest!

Mitmetõõrdse pinerowsega, mitmetõõrdse püsi- wusega ja mitmetõõrdse enefehwerdusega tuleb tööliseklassil wõitlust jattata oma eluliste hu- wide eest, oma ajalooliste ülesannete täitmiseks. Mendefamade abinõudega, felfamal wiisil, mis me kõikide eelmiste walitsuste vastu oleme wõidelnud, tuleb pidada wõitlust ka Pätši walitsuse vastu.

Tõõrahwas wõtub vastu selle wäljatutse, mis kodanlus oma ülbuses talle tegi. Tõõrahwas wõtub vastu selle wäljatutse, et riigiwane- maks on määratud walge hirmuwalitsuse (ter- rori) isa. Tõõrahwas wõtub selle wäljatutse vastu tormilise hүүdega:

Kadugu kodanluse wäewõimuwalit- sus! Kadugu kapitali wõim!

Kas uuesti Isborsk?

Walged kaarnad kriiskawad. Walmistataffe pogrommi meeleolu. Seft — hallparunitel on kewadine tõõrjade kauplemine tulemas, Tartus nõuawad tõõllised Eesti wabrikandidelt palga- tõõrgendust. Eesti kapital on oma hääleland- jate Teeritupajumad hүүdma pannud, et töölise- ahijuste müür kottu wariseks.

Kõõige jõõhtramalt puhub pajunasse hallparu-

nite „Raja“. Selle musta lehe 23. jaanuari juhtkiri tuletab meelde tsaari tõfiste Wene meeste „Kuskoje Enamja“ juubi pogrommi üleskutseid. Seal on kõik: võõras raha, kõige hoolimatam äsitus ja võlkitud tõeasjad ja kohwitantalid keelepeksmine. Puudub ainult juudi poistele, kelle wõrest ametiühisuste kommunistid ja riigitukatajad endale paasapühadeks magedat leiba valmistanud. Selle eest aga on hallparunite „Kuskoje Enamja“ kommunistide käskjalad, kes enne riigitogu walimisi majast majasse käinud ja walijaid kõrlõikamisega ähwardanud, kui need kommunistidele ei hääleta. Peale walimiste korjanud ametiühisuste kesknõutogud walijatele walimise nimetirjad ära, et waadata, misjuguine nimetiri lehest wälja lõigatud on. Sedawiisi tehtud kublaks, kellel kõri maha lõigata tuleb ja kellel mitte. Ja hallparunite pogrommi lehele ahastab: nähtawasti ei ole walitjusele niijugust asutust, mis enamlaste tegevuse järele walwaks sellejama kõrlõikamise waral wiirwat kesknõutogud kõit streigid läbi. Enamus olewat alati streigi wastu, aga kardab kesknõutogu terrori.

Palganõudmised on „Raja“ järele ainult „walitjuse murdmise“ abinõu ja seega puhas poliitika, aga mitte majandusline mõtlus. Ja siis sõimab see turnajate leht kõiki tööliseühisusi ja eestkätt kesknõutogusi, et need „wastu wõtmata nõudmisi“ üles seadwat. Bekjab rumalasti keelt Tartu kesknõutogu üle ja trüüb „Postimehesel“ wõlkitud dokumenta ära. Ja jõuab otsusele, et tööliseühisused oma kesknõutogudega on „riik riigi sees“.

Ja lõpuks jutub „Raja“ rüüstamisele üles: „Siin ei tohi wähematki wiirwitust olla. See „riik riigi sees“ tuleb ära kaotada“.

Ja — samal 23. jaanuaril leiame „Sotsialdemokraadil“ juhtkirja, mis jeda maalikõbu põllumeeste sõjahüüet põhjendab. Ka see juhtkiri on pühendatud „wastu wõtmata nõudmistele“. Ka see juhtkiri weeretab töölise peale, et turnajad järelandmatad on. Sotsid süüdistawad maalikõbulisi ja nende liitu, et see on hüüdsõna üles seadnud: töölise ehitajaid olgu segakomisjonides kaks kolmandikku. See olla tööandjatele „põhjust (!) andnud“ oma ehitajaid mõnes maakonnas segakomisjonidesse walimata jätta ja see nõudmine toowat, et tööandjad oma „iha“ täidawad ja „ühikutult loikuleppe teel“ töölisi palkama hakkawad. „Ja sehe metsiku torra päranduse eest on neil (maalikõbulistel) tänada meie kommunistid ja isefeiwaid sotsialistid!“ — kriistab „Sotsi“ Wain raswaje trüüga.

„Ühikuleppe“ „metfit pärandus“ on sellele kapitalistilisele torrale omane, mille üles ehitamine sotside ülesanne on. Kommunistide süü see ei ole, et Gestiis orjalaat edasi kestab. Üst ja Dinas rüüstasid ja jaburdasid „Sotsis“

natuke targemalt kui nüüd Balwadre ja Wain.

Riid — kas on herra Wain'il mahti targemat konksu hallparunite kaitseks wälja mõelda ja paberile panna. kui tema kaaslane riigitogu juhatuselt — hra Dupits („Raja“ toimetaaja) tahab, et 23. jaanuaril kaks pafunat sedasama puhuts!

Puhuts ja nut Isborsti teekonda tööliseühisustele kuulutaks! „Raja“ ja „Sotsi“ ühis töö sünnib just niisama, nagu tunamullugi Isborsti eel. Kodanlised lehed rüüstawad ja kutsuwad rüüstamisele. „Sotsi“ lausub pühakult; aamen! kommunistid on tööliselele kahjulikud! — Kristamine nõd siis ära! — järeldab järjekorraline Hellat eht Einbund, kelle käes deshuuri kord just juhtub olema. Ühistöö juureft töd- ja rahwaerakonnaga on sotsid jõudnud ühistöö juure maalikõbu põllumeestega. Kui ndine ühistöö tööliselelele mitmed ja mitmed wabadused wõttis, siis on me ühistöö eesmärgiks t ö ö l i s t e ü h i n e m i s w a b a d u s e h ä w i t a m i n e. Selleks on mobiliseeritud kõit — maalikõbu mustadest sotsialdemokraatia kollasteni „Rajast“ „Sotsialdemokraadimi“. Selle wastu tuleb proletariaadil 3. Internatsionaali punase lipu alla mobiliseerida kõit — ka oma kõige mahajäänunud sibiid pimedatest metjanurkadest.

Kodanlus on — riik. Riid kodanlusele on jeda wõdpe ja st. Pätsi programmi on: asutada „põllutöökõasid“ — mõisnikkude ja hallparunite organifatsioonid, millele seaduse järele kõit needjamad digused oleksid, mis maakonna omawalitusel-asutustelgi. See on abiühisus kodanluse riikilisele aparaadile, mis riiki eht katti wõib minna. Pätsi põllutöököjad, see on riik riigi sees. Ja — mõistagi, et mehed, kes seesuguste plaanide teostamisel on, tööliseühisusi maani maha lõhkuda tahawad.

Riid — see ei pea neil korda minema! Sõjafait tööliseühisuste wastu näitab meile, et tuleb päewakorrale wõtta ja erakorralise pine wusega teostada t ö ö l i s t e ü h i s u s t e k i n d - l u s t a m i n e niihästi maal kui liimas.

Kui Tallinnas töölistemaja pangamajaks teha tahetakse ja tööliseühisused nullifale wisata, siis tuleb selle eest hoolitseja, et wäljawisatawatel ühisustel kümmed tuhanded liikmed oleks.

Kui Tartus kesknõutogu wastu klaperjahi peetatse ja töölisi manijetatse kesknõutogule selga pöörama, siis tuleb töölistel selle peale wastata sellega, et wiimane kui üks töölise astub ametiühisuste liikmeks.

Kui Pärnus, Wiljandis, Marwas töölisi terroriseeritakse, et nad oma ühisustest eemale jääks, siis on iga töölise autohus oma ametiühisuse liikmeks astuda.

Maalikõbulise ühisused peawad sajadordfelt pafsuma ja praeguste tuhanded afemel pead neil sajaduhanded liikmed olema!

Siis — alles siis mõime n a e r d a selle üle, kui „Raja“, kelle käsutada soomusrongid ja kaitsepolitsei ning kelle käes sõjaseaduse tapafirmes — kaebab töblisteühisuste „terrori“ üle Gestis!

Kodanlus on hambuni sõjariistus. Töbliste-klassil on käed ja jalad ahelais. Kui siis kodanluse hääletoru hüüab: töblised terroriseerivad oma kaaskodanikke! — siis tähendab see seda, et need demokraadid ja sotsialdemokraadid meid jälle kord täägi otšas walge terrori tules küpsetada tahavad.

Kuid meie ei tagane mitte.

Maha kodanluse hirmuvalitus!

M. N.

Ristisõda töörahwa vastu areneb.

Taas mõttis teha kurat enesega ühe väga kõrge mäe peale ja näitas temale kõigi maailma kuningriikide ja nende au.

Ja ülles temale: seda kõit tahan mina julle anda, kui ja maha heidad ja mind kummardad.

22. jaanuaril käis Tall. am.ühisuste Kesk-nõutogu esimehe abi sm. Ambus töb- ja hoolekandeministri Lui Dleffi jutul töblistemaja asjas. Herra minister seletas, et sõjaseisukorra lõpetamisega (?) käsitäes peab rekvizitsiooni kaotamine käima ja — teiseks, Kesk-nõutogule kui kommunistlikele organisatsioonile ruumid muretsema tema oma peale ei võta ja Kesk-nõutogu seda nõuda ei saa (!), sest Kesk-nõutogu on walituse wastane. Kuid — ametiühisustele (!) on tema nõus ruumid muretsema. Walitagu Kesk-nõutogu uuesti ümber, nii et sinna kommunistid sisse ei saa (!), siis annaks tema ruumid ehk aitaks muretsema. Herrat siseministrit pahandab ka see, et Kesk-nõutogu oma riigikogu rühma tagasi ei lütsunud, kui see ennast kommunistlikeks nimetas.

Nii on siis asi päewaselge. Seesama waha tuntiud lugu. Ühe siseministri ajal oli see Ššborff, teise ajal on see — töblisemaja rekvizitsiooni lõpetamine, aga otštarb on ikka seesama: töblised waligu omale niisugune Kesk-nõutogu, mis kommunistiline ei oleks! Mittekommunistlike Kesk-nõutogu kandidaatide jaoks hra Lui Dleffi tõberakonnast ja Hellati parteilt. Aga — kust võtta niisugused ametiühisuse liikmed, kes mittekommunistlike Kesk-nõutogusse waliks? Kui Hellati hooplemine, et tema selle „dige“ Kesk-nõutogu loob, weel mõis praista reaalsena, sest et siis kõit haurarahu liniku taga warjul oli aga nüüd — peale riigikogu walimise, kus wiimane kui töbline ja töblise naine Tallinnas kommunistina awalituts tuli, — kust üliud neid võtta, kes kollase Kesk-nõutogu waliks? Wõi loobab hra siseminister, et kui töblisteühis-

fused Tallinnas walituse heidetakse, siis töblised arandemisele jõuavad, et kapitalistiline kord wäga hea kord on kapitalistide walitus wäga õiglane walitus on ja — panewad kommunistid wande alla?!

Mille peale herra siseminister küll loobab, see on tema jalabus, aga — selge on, et siseminister ja Tartu wabrikandid ühel ja seljamaal alusel seisawad. Tartus teatafid wabrikandid, et nemad niisugustele töblistele palgalisa ei anna, kes Tartu Kesk-nõutogu tunnustawad. Sest Tartu Kesk-nõutogu olewat — kommunistiline!

Tõepoolest — wendab Kristusjes! Nemad oleks walnis kas wõi oma armukeste kallist aluspesu pandimajasse wiima ja töblistele teab kui kõrget palka maksta, aga töbline heitku maha ja kummardagu teada — mammonawürsti, kellele on antud meelewõld elawate üle.

Meie oleme kindlad selles, et Tallinna ametiühisuste liikmed ja — mitte ainult see organisatsioon oša Tallinna töblistest, waid — terve Tallinna proletariaat kui üks mees walitusele, kapitalistidele ja kõikidele oma waenlastele ütleb: ma ei heida mitte sinu ette mahal ma ei kummarda sind mitte! Hellat ei murdnud meid Ššborffis! ei murdu meie selgroog ka siis, kui kardawoi meie ühisused walitusele wiskab!

Nii wastab walge terrori tules karastatud Tallinna töblisteklass igale kuusajale, olgu ta nimi, mis tahes!

Meie oma töblistemaja käe ei anna!

Meie kapitali uksepoisja oma ühisuste juhatusesse ei wali!

Näljutamine seaduslikul alusel.

Kui kommunistiline töbliste rühm 18. jaanuaril riigikogule ette pani walitusest aru pärida, mis lastakse sõjawäe warustuse walituse töb-kodadest ligi pool tuhat töblist lahti, siis teatas herra N. Rei kohtide rühma nimel sõnasonalt:

„E. Sots.-dem. töbliste rühma nimel teatan, et meie rühm tahuks selle ettepaneku poolt mitte hääletama ei saa, sest et tema nii halvasti kokku on seatud, et sealt otšekohest seaduse rikkumist näha ei ole, ja sellepärast hoibume meie hääletamasi.“

See teadaanne otšustas arupärimise saatusse. Ta sai ainult 18 kommunistide ja iseseiswate häält poolt ja liikati seega tagasi, kuna 12 häält pundu jäid.

Selle teadaandega asusid jotsid awalitult ja ametitult seisukohale, et töbliste näljutamisel peab seaduse wastane alus olemas, alles siis mõiwad nemad selle poolt hääletada, et walitusest aru päridakse, mis kroon oma töblise kõikide töötaoleku waleisuste kätte tõutab.

Kommunistiline töbliste rühm aga asub niisugusel seisukohal, et walitust wastimisele tuleb

wõtta iga saamu eest, mis tema agendid korda saadawad, et tööliki töötaoleku wiletusesse tungata. Riigugustel korradel ei lähe meie rühm mitte kriiseaduste tolmunud kõiteid lehitsema, et otsida, kas on põhjust wiletuse kuristikku heidetamata palgatööorjade eest üles astuda. Meie rühm ei lähe uuringu, kas on Eesti kurnajate riik oma eesilabelt — Romanowite riigilt pärimud mõne seaduse või määruse, mis sõjawäe warustuse walitsuse tehnikat ofatonna tsinownikute teguwisil seaduslikkuse või mitte-seaduslikkuse kohta andmeid pjalbaks. Kommunistid-töblised on ka riigikogu liikmeks jaades — töblisteks jäänud. Ja töbline ei küsi kunagi töbliselt, et — kas ei ole sinu hädal ehk siiski seadusliku alust? kui ei ole seadusliku alust, siis ei liiguta mind sinu häda mitte põrnugi!

Sotsid aga „soomustawad“ endid paragrafidega ja küsiwad: ah, nälgivad? kas on aga paragrafi rikitud, ei neid näjutada? ei ole rikitud? asi tahe! jätke walitus rahule!

Meie ei mõtte selle wastu waieida, et arupärimise d riigikogus isääraline formaalne tseremonii on. Ja jeda arwesse wõttes juhtiski meie rühm oma arupärimises kurnajatekogu tähelepantu põhiseaduse § 25. peale, mis igale kodanikule töösaamise õiguse näol inimese-wäärilist ülespidamist „kindlustab.“ Kurnajatekogu puuakodanliste rühmade asi oleks olnud otustada, et lofant kroonuetewõtetes ei seisid wastolus inimese-wäärilise ülespidamise õigusega. Kuid „sotsialistidele“ oleks rohkem näo järele pidamid olema meie rühmadele jeda küsimust ette panna. Tõepoolest aga näitas kodanuse Siioni wahtide õhust, et tema tukkuma ei ole jäänud, waid oma ihandate hingerahu niisama hooisalt wahwab kui ennegi. Sotsialdemokraatiline töbliste rühm (pange tähele jeda firmatl) ruttas kodanliste rühmade eest otustama, et kroonu lofant põhiseadusega wastolus ei ole! Sotside patenteeritud juristid unustasid ära, et sel puhul juft niisama oleks pidanud targutama nagu sõjaseaduse puhul, et seisuford ei ole kokkukõlas põhiseadusega, ei wasta tema „mõttele“, „wainule“ jne.

Meie teame, et arupärimised on formaalne tseremonii, aga me küsime, — kust on need wõrmi-kõbiditud pärit? Walitsew kurnajateklass on nad loonud ja tahab neid tarwitada, nagu wilistlased löit tarwitajid, et Simsonist jagu saada. Iga töbliste rühma kohus peaks olema neid kõbiduid rebida, kummi nad ei lange ja töblisteklass ei wabane kurnajate õiguse paragrafide küttest. Sotsid aga kummardawad ja lõmmitawad iga paragrafi ees ning on seega kodanluse awitajad töblisteklassi üle walitsemises.

U. Rei 18. jaanuari teadaanne oli kaks korda jesuiitlik ja kaks korda filmalirjalil selle

praktika pärast, mis asutawas kogus walitsetes. Lõõgu need warijerid lahti asutawa kogu protokollid ja waadaku, kas ei ole seal mitte niisugusi „ülemineku wõrnelisi“, kus walitsete saam, mis arupärimise ainetis oli, lihtsalt otstarbekohaselt tunnistatakse. See tähendab, et sotside ja praeguste enamusrühmade parlamentlises praktikas (kummardage, sotsid, sest me nimetajime teie ebajumala nime!) on olnud juhtumisi, kus arupärimise aluselt on olnud mitte seadusetahe, waid otstarbekohasuse küsimus.

Otstarbekohaselt tunnistas asutaw kogu walitsete teguwisil 102 wäljasaatmise asjas. Krunsi rühm oli siis see tähendajaja seaduslikkuse rühm, kes aralt ette pani 102 wäljasaatmist „mitte-seaduslikkuse“ tunnistada. Juft seefuguse ettepaneku korral omab aga asutawa kogu enamusrühmade (sotside, töö- ja rahwaerakonna) wõrnel, mis wastu wõeti ja mis „seaduslikkusest“ ei kõsajandki, waid otstarbekohasusest, — tähtsuse, mida meie ei mõtleki tahe silma wahahe jätta. „Seaduslikkuse“ põhimõtte wastu seadis asutaw kogu „otstarbekohasuse“ põhimõtte üles ja tunnistas „wabariigi päästmise“ ülemaks asjaks. Waaliidu õiguse jumalanna ülempreeser — tola Uluots ja sotsialdemokraatlijed kõrgesli haritud juristlijed kelmid — U. Rei ja U. Palwadre ütlesid jeda ladinakeeli: Salus reipublicae suprema lex esto! — maakeeli: wabariigi päästmine olgu ülem seadus!

Meie ütleme: Tööorjade wabastamine olgu ülem seadus! Ja selle hüüdega astume meie teie poolt tallatud parlamentlised pretjudentide (eeljuhtumiste) ja traditsioonide (päritud kommete) radadele, herrad sotsialdemokraatlijed tähendajajad. Kuid meie rühma tegewusel on teine klassiline siju, kui ta otstarbekohasuse rada läib. See oli kontrerewolutsiooni ülbis ja julgus, mis asutawas kogus otustas, et 102 wäljasaatmine otstarbekohane on. Maerulaginaga wõeti siis Hellati jõhker ütetus wastu, et ickagi olemas on ka paragraf mille põhjal wäljasaatmine toime pandi. Asutawas kogus ei olnud ühtegi rühma, kes sellele oma rewolutsioonilise julguse wastu oleks seadnud. Riigikogus on niisugune rühm olemas. Ja ta saab otstarbekohasust mõõtma töörahwa tuludega.

Kontrerewolutsioonilise kodanlise parlamentarisnuse wastu seab kommunistiline rühm proletarilise rewolutsioonilise parlamentarisnuse. Töbliste rühm ei wõi küsida, kas töblised seaduslikud või mitte-seaduslikud alusel nälja ja külma kätte heidetakse. Töbliste rühm kasutab kõiki wõimaluseid ära, et kurnajatekogu kurnajate wastu wõidelda.

M. Räär.

5 on siiski rohkem, kui 95.

„Tallinna Teataja“ (ja tema kassit — „Posimees“) tunnuvad isejugust erutust kommunistide vastu. Rohkem kui kõit teised walged lehed kofku, pühendab ta oma tähelepanu kommunistidele, sest tal oli waja oma erakonna meestele sijeminiistri kohta saawutada. Wõi on ta ehk jäänudki kaitsepoltseimiku Burri poolametlikuks hääletandjaks nii nagu „Päewaleht“ on kindralstaabi kindralite poolametlik hääletandja.

Riigikogus esitawad töölisklassi ainult 5 saadikuid. Kodanlased ja sotjid on ikka kindlad oluud, et nende parlamentline enamus tähendawat „rahwa“ enamust.

Tsaari duumas oli neljast ja poolest saajast saadikut ka a i n l t w i i s töölisklassi esitajat. Et need wiis saadikut aga just kogu repulatsioonilist töölisklassi esitajid, saatis tsaari walitus need esitajad siberisse, püüdes päästa oma wajurwat riigilaewa.

Cesti maapäewal 1917 a oli ka a i n u l t w i i s kommunisti. Ja siiski sündis see „ime“ et nende wiie saadiku walijad ja toetajad, 15. novembril 1917 a. maapäewa laiali ajasid.

Wõi — kas oli wähje näitufi asutawas kogus, kus selle kogu meerland enam oli kui terwe? „Tall. Teat.“ peatoimetaja teab seda küll. Ta wõib naljakaid lugufi jutustada sellest, kuidas, rehtenduse seadused elus uperknutufi tegid ja S. Einbundi sijeminiistriks upitafid.

Demokraatia põhimõte seisab selles, et ühebigusluse ja muude ilufate sõnade tatte all kodanlus w ä g i w a l d s e l t wõimnu oma läes hoiab. Kommunistid panid riigikogus ette riigikogu walimisi tühjaks tunnistada just selle allakriipsutamiseks, et need demokraatia põhimõtete järele sündinud ei oluud (sõjaseaduse ja kapitali surwe all). „Tall. Teat.“ arwab, et see olla kommunistide wäljamõelbus. Oleks huwitaw, mis sotjid ses suhtes arwawad. Kas ta nemad peawad seda ainult kommunistlikeks leibusets. Wististe küll, sest nad hääletasid riigikogu walimiste kiinitamise poolt. Meie teame, et see „leidus“ on hästi wana; niisama wana kui töölisklassi wõitlusk.

Demokraatiline walitsemise wiis on wägivalda peitmine igasuguste sõnakõlksude, „unenuste“ j. m. taha. Ojetofoe ja awalikult kodanlus wägivalda töölisklassi kallal enam tarwitada ei saa. Sellepärast tehakse demokraatlik walimisi.

Ennem oldid walimise seadused niisugused tehtud“ et miljonid töölised saiwad walida omale mõne üksiku „rahwasaadikut“, sajad mõtsnikuid ja muud kapitalistid aga kümmed esitajad. Nii oli see tsaari riigikogus. Nii on oluud see teiste maade kodanlikes riigikogudes.

Nüüd on aga kodanlike demokraatia ajajärk. See lähew ennemuistestest „walimistest“ selle-

poolest lahtu, et nüüd „ühetaolisel“ walitakse. Selle asemel tehakse aga walimisi äärmise surwe all. Töölisklassi terroriseeritakse ära. Ennem täidetakse türmid täis, peetakse rahulised meeleawaldajad läbi, keelatakse koosolekud ära, ja — siis tehakse walimisi. See ongi nende demokraatia.

Miks ei kaotatud sõjaseadust walimiste eel ära? Sellepärast, et siis töölised oleksid wiie saadiku asemel, wõib olla, 95 waluud. Miks pekketi walimiste eel töölisi Tallinna tänawatel? Miks rõhuti töölisklassi organisatsioonidele? Miks taastati ametühisuste koosolekud? Sellepärast, et furnajate demokraatia ilma jellela ei ole mõeldaw, ei ole tehtaw.

1917 a. maapäewal kaalusid wiis kommunisti kofkem kui mitutümmed kodanlast. Seda tõsiasja kodanlus eitada ei saa. Niisama tuleb aeg, kus wiis kommunisti riigikogus enam on kui 95 kodanlast. Kui 95 teist arwawad, miks kardawad nad siis wiite? Tehke, herrad ministrid siis nii, et wiitel just needhamad digused oleksid, mis teilgi. Miks wägistate teie neid hullufi, kes wiie seljataga seisawad? Miks surute teie oma werist lihawat demokraatlist rufikat kommunistidele kõrisse, et need teile otse näkku lödt ei saaks ütelda? Miks te ei teosta oma demokraatiat nii, nagu te seda sõnades maalite ja jutlustate! Miks te ei pane maksma seda head demokraatiat tegelikult ühes wendluse, ühesarnasuse ja ühebiguslususega? Teil on kahju lahkuda kapitalistlike lihapottide juurest! Teie ei taha jätta palgatööorjade nulgimisi!

Kommunistid nõudsid riigikogu walimiste tühjastunnistamist selleks, et selle wõadumiseega demonstreerida, et kapitalistlike demokraatia nõelafilmast töörahwa tulud läbi ei pääse, ja nad saawad igasuguste „demokraatlike“ walimiste tühjastunnistamist nõudma. Seit rõhujate demokraatia seisab suurrikkide, iäkide ja kuldwafika uajal.

Töölisklassi aga on kindel selles, et tuleb aeg, kus ta ije jarnased „wabad“ walimised tühjaks teeb.

Siis ongi wiis ta awalikult enam kui 95. Kas on teil, herrad rõhujad, mingisugust kindlustust, et see tund ei tule! Kui teil ainult paberil ja sõrmedel oleks arwata, et wiis vähem on kui 95, siis oleks teie asi nüüd juba hästi räbal ja kurb. Kuid — olge, herrad, otsetohejed ja tunnistage, et teie ülbus mitte rehtenduslunsti peal ei põhjene, waid selle peal, et walgekaartlikes waimus kaswatatud sõjawägi, „wahwa“ ja „patriootiline“ kaitsepoltsei, ingliskeelne seljatagune ja sõjaseadus ühes oma instrumentidega „rohkem on kui wiis“! Soomustatud rufika ja kaagi suhtes on teil „enamus“, herrad demokraadid!

W i s s a a d i k u t = t ö ö l i s t — see on

turnatud ja rõhutatud töörahvahulga eelvägi — häda ja viletsuse pisarate mere esimene mürd-laene ja lõõgialk sarnalusel seisma „enamuse“ kalju ja kantsi vastu.

W i i s j a a d i k u t = t ö ö l i s t riigikogus — see on kehvade h u l k a d e kehastus. Riigikogu enamus on täiesõnute kildkonna esitus.

W i i s j a a d i k u t = t ö ö l i s t kannavad töörahwa hulkade ajaloolisi aateid, kaitsevad töö hümneid wereimejate ja nülgiate jalkkonna vastu, kes ennast riigikogus enamuseks teinud on wägivalda, pettuse ja kelmuse wael.

W i i e s a a d i k u t = t ö ö l i s e päralt on tulewik, riigikogu enamuse päralt aga — ajaloo pühimelast ja rõhutute igawene neerus ning sajatus! E—e.

Laidoner ja Rei.

Et riigikogu kommunistide ja iseseiswate sotsialistide eest riigikaitse ja walitsomise uues finni naelutas, see ei pannud ühtegi arusaajat töölist inestama. Ja tööliste klassiteadwuse süwendamiseks kirjutas pangas ja laubaherrade „Wäemalast“ his weel targalt, et see on abinõu kuritegude ärarahoidmiseks, mis kolmanda internatsionaali mehed oleksid torada saatnud, kui nad neisse laste komisjoni oleksid pääsenud.

Sellele järgnes teine klassiteadwuse õpetund töölistele: riigikaitse komisjon walis oma esimeheks lord Laidoneri (ta on ennegi töölist kaitsejend) ja — abiesimeheks sotside peamehe Rei (ta tööliste kaitseks Wannerheimilt nautu abi!). See on südamus, millest tööliste-klass käega heites mööda minna ei wõi.

Mainitud kahe komisjoni walimised andsid „Sotsialdemokraadile“ asja kirjutada t ä i e - õ i g u s l i s t e s t rahwajaaditustest ja kirbitud õiguswaga rahwajaaditustest, kelle uina ees mõne komisjoni üks finni lüüakse ja kelle vastu sepi-tetarse kodutorra paragrafi, mis lubab komisjonide koosolekuid kinnisteks kuulutada ja niuwii komisjoni uues finni paneb nende „rahwajaadituste“ ees, kes komisjoni liikmed ei ole. Ja truuks jättes Hellatilt uing Astilt päritud demokraatlistele põhimõtetele (hümnus ütelda!) n ö u d i s „Sots“, et kõik rahwajaaditused peawad olema ühesõiguslised. Nii see on ulanud asutawas kogus.

Jah, nii see asutawas kogus oli küll. Aga asutawas kogus puudus töölisteklassi esitus. Seal oli rühmi, kes walitsesid; teisi, kes walitsesid; ja — kolmandaid, kes wõimustandjate ees saba liputasid. Sellepärast et õnne seel kogus ta seisufewahesid, waid kõik pateriteeritud rahwajaaditused olid ühesõiguslised. Riigikogus mainus see põhjalikult. Tuli kommunistiline rühm. Ja ühes sellega tuli ta rahwajaadituste jagamine esimese ja teise järgu rahwajaaditusteks täiesõiguslised ja (ku põhisea-

duse teelt tarwitada) paheõiguslisedks saaditusteks. Just nii nagu see jaotus wäljaspool riigikogugi igale nähtawalt rahwa suhtes olemas on. Ja et see ta riigikogus läbi löi, see on uueks tõenduseks, et rahwas on — kaks weriwaemulist klassi.

Kuid nendesamade sündmuste arenemine paljastas, et Eesti sotsialdemokraatlike tööliste (III) partei rühm riigikogus t ä i e õ i g u s l i s t e s a a d i t u t e l i i k i k u u l u b. Ühete eht, et see wäga kiiduwäärne on, et sotid täiesõiguslised saaditustena oma wähenaid — paheõiguslised wendi ära ei unustanud ja neid kaitsejend. Täname eestkostjate eest! Nende sõnatõlkud saadituste ühesõiguslised ei ole muud kui larm, millega nad warjata püüwad, et Rei kõrwuti Laidoneriga istub riigikaitsekomisjoni esimehe toolil. See kõrwuti istumine tähendab, et mitteametlik blokk sotside ja kodanluse wahel edasi testab.

Aga see tähendab weel enamasti! Asutawas kogus teenisid sotid kodanlust teenides eestkätt tööerakonda ja rahwaerakonda. Eesti hertsog Saanist paremale poole oli juba kodanline oppositsioon maaliidu ja parunite näol. Riigikogus aga nihkus kodanlise parlamendi raskusepunkt rahwaerakonnast paremale poole ja sotid on platsis ja teenivad maaliidu põllumehi. Selle ümberlõikamata tõendus on see tõsiasi, et riigikaitse komisjoni suurkodanline enamus sotsi Rei abiesimeheks walis, aga mitte suurema rühma — tööerakonna esitaja.

Kaks wabaduseristi rüüteli istuwad riigikaitsekomisjoni juhatuses kõrwuti. Üks — maaliidu põllumees kindralite wallast, teine — sotsialdemokraatiline „tööline“ juubaste kihelkonnast. Üle uue läwe aga ei pääse kommunist-tööline. Seda pilti on küllalt, et pimedamgi tööline arusaama hakkaks, keda see komisjon kaitseb. Ja — kelle vastu kaitseb. Ta kaitseb turnajaid turnatute vastu, rõhujaid rõhutute vastu, nuumituid tööliste vastu. M. M.

Ühe Juudase walupisarad.

Utawad sotid töölisteklassi kergemeelsuse üle. Utawad sellepärast, miks töölijed ei käi enne 99 torada sotside prohmetide juttul, kui nad otustawad näituselks Internatsionaali küsimust.

Sfand J. W. wesiatab haleduse pisaraid sel puhul, et Wiljandimaatonna töölisteühisuste konferents otsustas 3. Internatsionaali platformile asuda. Hellat tule appi, kuidas wõib 3. Internatsionaali küsimust muidu ära otustada, kui mitte rahwahäältest toime ei pane, hüüab ehmatanud sots, nutt waraks. Sotsidele on rahwahäältest teijeks hseloomus saanud. Suresugu atnut see, miks sotside partei mitte Wistel Martna „föiduraha“ küsimuse rahwahäältestamisele pa-

nemist ei nõua. See on ka väga tähtis küsimus Eesti riigi „ülesehitamises“.

Ja mispärast on „Sots“ selle vastu, et töölised kolmanda Internatsionaaliga ühineda taharwad? Ta ei nimeta põhjust, vaid ta nõrkab nii saladuslikelt, et see otsus olla tingitud leiva küsimusest.

3. Internatsionaal ja leib! Et ole hirmus halb, kui töölised otsustarwad leiva kanika juure tungida ja jaelt köit jottid ja teised kaarnad minema ajada! Jah, jotti meilest küll ja sellepärast ta juhib wabariigi wõimude tähelepanu selle peale, umbes kui oleks töölised kolmanda Internatsionaali teenistuses. Wõta kinni, karju karaul! sel puhul, kui töölised otsustarwad kolmanda Internatsionaaliga ühineda.

Internatsionaali küsimus on kõrgis kapitalistlikes maades elavaks arutusaimeks olnud. Kaks suuremat pooläraandjate ja sotsial-täiskarandjate tekkkohta — Sassa- ja Prantsusmaal on purustatud. Nende maade sotsialistlikel parteid lõhkesid nagu gaasi pallid ületingies soojuses. Rõõhum enamus proletaarlaste jaest läks kommunistide poole, jättes paremale poole ja keskele kaputäie juhtisi ja töblisteklassi ülejookstuid. Sassa- ja Prantsusmaal löödi täieste lahinguid, et proletariaati peasta wacnlaste mõju alt. Seal oli laialine arutamine tarwikit.

Eestis pole sotsialäraandjate mõju ilmaski organiseeritud töbliste riidadesse tunginud. Eestis panid jottid oma mõju maksma ainult kaitse politsei ja kodanlike riigi kurnamise apparaadi kaudu. Eesti töbliste peale, kes ametiühisustesse organiseeritud, on jottidel niisama palju mõju, nagu tormi puhangu üle, mis tuleb üle Kassis-jaare nurga.

Kus on jottide parteilühmed? Neid ei loeta üle wiesaja. Ja see partei, kes poliitiliselt mädaneid suruuteha on, mõib ainult weriiseid pisa-raid nutta ja halebusest ennast täis juaa, kuid mitte wistutada proletariaadi wõitluse küsimusi.

Eesti proletariaat on kolmanda Internatsionaali küsimuse oma esitajate kaudu esimesel üleestimaalisel ametiühisuste kongressil juba ära otsustanud. Kongress otsustas kolmanda Internatsionaaliga ühineda. See otsus on kõigile rõhututele töblistele päha, sest selle otsuse kinnitajid 25 paremat ja tulisemat töblisteklassi tegelast oma werega Is-Borskis. Seda ametiühisuste kongressi otsust peawad kõik töbliste organisatsioonid kes pärast otsustamist elule tekkisid oma kaks wõtma, wõi sellest ära ütleva. Kuid mitte uusti otsuseid tegema, et üks ühifus seisab 3. Internatsionaali „alusel“.

Töbliste ühifused pidagu ajaloolisi otsuseid, mis 31. augustil 1919 a. tehtud, meeles.

3. Internatsionaali mees.

Mädanewad gaasid tõuswad imperiaalistide kõogist.

Briti töbliste partei (British Labour Party) pöörab kõigi maade sotsialistlikkude (loe sotsial-sabaliiputajate) parteide poole üleskutjega teise Internatsionaali „uueste“ ülesehitamiseks kaaja aidata.

2. Internatsionaal, see imperialistide kallistustest noorelt wananenud piiga, tarwitab uut elumahla, et endist elurõõrust fätte saada. Briti töbliste partei wõtab ifamehe kohused oma peale ja soowitab soojalt oma pruugitud piigat.

2. Internatsionaalil pole suuremat shtüdi. Sõja puhkemisel ei olla 2. Internatsionaal oma mõju awaldada saanud, sest reisiija passirastused teinud wõimatuks konferentsi pidada. Magas rahulikult imperialistide magamistoas ja ootas passi. Ifegi kui 1917 aastal teine Internatsionaal ennast hakkas liigutama ja sotsialistide ning töbliste esitajad Stockholmis tutsus, ei olla saadud midagi teha, jälle passi kütenduse tõttu, ja „liigutused“, mis hakkas tegema surid.

Pärast sõjariistade rahu hakkanud ta kobe tegevust awaldama. Sellest ajast peale „ifamees“ ei karda enam passi ega reisu raskuste üle, mis muidugi mõistetaw sest liidu imperialistid wõiwad oma Internatsionaali kõige paremates wacgunites ringi sõidutada. Peale jeda on 2. Internatsionaal reijul. Ta jaab wärsket õhtu ja kuraasitab: mõned sotsialistlikud rühmad otsustasid oma walitjustega rahwuslikku kaitseblokki ajuda, siis ei tohi unustada, et jeda tegid peaaegu kõik sotsialistlikud organisatsioonid mitmel puhul 1914—1918 a. wabel ja sellepärast aiuntl wähestel ofalondabel õigust on teiste peale kirwa pilduda.“ Ühesõnaga, meie oleme kõik patused ja sellepärast ära mulle minu häbitegusi ette wista. Sga langenud inime mõistab ennast õiget sellepärast, et ka teised on langenud.

Teise Internatsionaali heateod sõjariistade rahust saadit ei olla sugugi wähemad kui kolmanda (kompliment kolmandale). See wõrdlus on häbitaw; teine Internatsionaal, kurnajate parem käsi, ei wõi kornu seista kolmandaga — rõhutute Internatsionaaliga.

Eis kuulata, kuidas ta ennast esitleb: „Kes arwawad, et teine Internatsionaal nende jaoks liig nõrk on, esiwad. Kõik rahwuswahelised konferentsid, mis 1919—20 a. peeti Bernis, Amsterdams, Luzernis, Genfis, tegid tegemist sõjast tekkunud küsimustega niihästi nende suuremas ulatuses (rahuleping, rahwasteliit, wastutus sõja eest), kui ka territoriaalsete küsimustega (Sooime, Georgia, Eesti, Armeenia, Ungari jne“.

Verfaile rõõweping, rahwasteliit, need kaks imperialistlike rõõwikutte sünnitust on mõlemad 2. Internatsionaali kaasabil loodud. Et ole suurepäraline „sotsialistlike“ töblisteklassi esitus,

kes wabaduse ajemele töölistele kättesse ja jalga-
desse raudu neeb. Edasi, nõnda nimetatud terri-
toriaalne liitumus Soome, Eesti jne. hertsjoki
riigid on teise Internatsionaali toetusel ja kaas-
abil üles upitud. Soome töölisteklassil tuleb
teise Internatsionaalile oma needus saata nende
tuhandete ohwrite eest, mis walge terror päris.
Kõljama kui Eesti töölistel tuleb teise Internat-
sionaalile ja Inglise kapitalistidele oma „tänu“
awaldada, et nad Eesti kodanuse jalule aitasid,
kes nüüd töörahwa mülgimijeks oma lääneifabelt
tarkust juure õpib. Wäga juuri teeneid näitas
see „internatsionaalne“ libu rahwuswahelisele
kurnajateklassile üles.

Kuid see ei ole veel kõik. Ifamees on halas-
tamata, ta pihib kõik patud üles. Wadude wi-
imafesse registrisse on äetud sotsialdemokraatide
walitjaste kaitsmine. Ülestutjes kirjutakse: „Wid-
ned sotsialdemokraatlikud walitjused olid efimes-
tel päewadel pärast sõda seisukorras, et nad oma
wasin juhitud sõjariistus wastuhakkamist jama-
fuguste abinõudtega alla juurfid. See on kahtle-
mata kahetsuswäärt! (Waata imet, wõi kahetses,
kuna meie sõjfid sõnagi pole lausunud!). Kui
aga rahwuswaheline liikumine tõepoolest wiglane
tahab olla, siis on tarwis täpisealne selgitamine
üülis olemate parteidega rahwuswahelisel konfe-
rentsil“. Nad tahtnud ikka päris tõesti seda kü-
simust arutada, kuid jäänud õnnetusjeks hiljaks:
Sassa ifeseiswad astunud Internatsionaalift
wälja. Igaas asjas jääb see kollane tõbi „hiljaks“.
Kord ei anta piletit, teine kord ei saa passi, üks
õnnetus õnnetuse peale.

Kollase tõbe „õnnetus“ oli töölisteklassile
õnnetus.

2. Internatsionaal on juba surunud, ta'ft im-
buwad ainult mädanenwad gaasfid wälja, rituwad
õhtu, kuid kaowad jälle. Hoidke minud püsti joti-
fid ja minge oma Internatsionaali lehtawa haifu
järele sinna, kuhu kõik töölisteklassi äraandjad
lähewad -- kodanuse wiinatööki pudeli pehijaks.
Wox.

Sisserändajad Eestis.

Mõõda läinud aasta 17-ma detsembri numb-
ris kirjutab „Revaler Bote“, et praegu Eestis
üle 30—40.000 wäljamaalase elutseda, sellest
arwust on 5000 endise põhja õhtu sõjarauest
10.000 Judenitshi sõja põgenejat, kuna üle
jäänud 25.000 wäljamaalast Eestisse oma tas-
kuid läitma olla tulnud, f. o. spekuleerima.
Edasi kirjutab seejama leht, et need sisse rända-
jad Eestile üle 30—40.000 Eml. aastas kasu
tuua ja paremal riikilisel torraldusel ta rohkemgi
sisse tuua mõida.

Mis iganes meie sellest arwust mõtleme ehk
uudast ta peale waatame, peame tahes ehk

tahtmata selle suure wäljamaa spekulantide hul-
ga peale mõteldes, käed rufitasse tõmbame.

Eestis kus kõigest poolteist miljonit elaniku,
on 25.000 wäljamaalast-spekulanti, kes siia on
foitnud, et Eesti rahwa werest ja higist endid
nuumata ja miljonid tagawarats kofku kraa-
pida. Kui siia juure veel Eesti oma spekulan-
did arwame, keda ka wististe 100.000 ümber
wõime lugeda, siis veel riigi ametnikud, muns-
kurid ja muud selle sarnased sõõdikud, siis wõi-
me juba ilma pikema jututa arusaada mikspärast
Eesti töölijed närused riides ja näljaste nägu-
dega ümber käima näeme.

Eesti tööline waatamata raste surwe, sõja-
seaduse, tööpuuduse ja oma rahwuse spekulantide
ja sõõdikute peale, peab veel määratuma summa
wäljamaalast-spekulantifi toitma ja neile miljo-
nifi kofku higistama.

Eesti walitus, aga kes omal ajal Eesti
töölijfi lubaduste, töotuste ja ifamaaluse sisse
puhumijega kahe kordse jõuga Eesti ifeseiswuse
ülesehitamijeks tööle jundis, waatab nüüd põue-
walt selle peale kuidas spekulantidelt mõne mar-
ga rohkem saada wõiks ilma uägemisefse wõt-
mata, et Eesti töölisteklassi kõige selle juures
mitme wõrra werd peab higistama.

Eesti töölisteklass kõige nende raskuste,
kõige nende määratuma ohwrite eest, mis ta on
kannud, on omale aimult uue ja wärskema orja
ifke see on Eesti kodanuse kaela õhnuud, kes
oma tegemuse metfikuste ja häbematusfega kau-
geltki Sassa mõisnikudest ja ifaari timukatest
taha ei jää.

Eefama walitus kes Eesti töölijfi tema
wähemagi nõudmijfe juures maha nõttib, maalt
wälja saadab ehk wangi keldrisse mädanema
paneb, on walmis kahtel kael iga wäljamaa
spekulandile ja sõõdikule abiks ja toeks olema,
kes aga soomi awaldab Eestis äritegemijeks ehk
spekuleerimijeks.

Eesti kodanusel — jellel werejännulifel sõõdikul
ja läilal timukate karjal ei ole sellest küllati, et
ta oma tööliste werd iikfinda imeb, ta wõtab
weel omale abi wäljas poolt Eesti piirifi, et
töölijfi weel kuuni wiimafe üdini wälja kurnata.

See haifew mädanenud kapitali kord, mis
Wene töölistel kõige tema timukate ja spekulan-
tide karjaga wälja kannatamataks sai ja keda
wiimafed riigi wõimu oma kätte wõtmisfega
Wenemaalt eemale peletasid, on wiimafel ajal
kahefordse kiirufega ja mädanufega Eestis maad
wõtnud.

Wene proletariaat wabastas ennast sõõdiku-
test, murdis oma orja kõiditud ja afus oma
ülesehitama töö juure, mñel ühes ja firmes
teises käes. Ta on waba! Ka Eesti töörah-
wal seisab ainult üks pääfatee, oma eluforra
parandamijeks ees, f. o. Wene tööliste eestlujul
oma ahelad murda ja oma elu saatufe juhtimine
oma kätte wõtta.

Aeg on ammugi maad mitte ükšinda spekulantidest waid ka wereloertest, timukatest ja muundest inimese soo jätistest puhastada.

J. Kalju

Saaki otsimas.

Riigikogu avamise päeval oodati suuri sündmusi kommunistide poolt. Paljud teadsid kõneleba, et kommunist Soans saab punase riide sisse mähitud ja punase tooliga töölisemajast walgesse saali tantsid. Kõige rohkem ärritatud sellest teatest olid poliitseinikud, neile olla teatatud et sõherdune karutiik panusse tingimata toime. Kes võib kommunisti uskuda, sest millega pole nad walmsis saanud. Ja et seda rongikäiku nurja ajada tulnud poliitseinikud püskidega riigikogu hoone sissekäigu lähedale, kus siis Soansule wiimane kuul kereesse taheti ajada. Muidugi olid kommunistid sellest haisu nimesse saanud ja sellest loobunud ja poliitseinikud jäid sellest lõbusi ilma. Et see mitte nii ei läinud siis on poliitseinik Jaan Tännwald selle üle kole wihane ning saadab pikki sajutusi alla linna, elab ise Doonpeal Kooli uul. Oma plaani, see on wiimast kuuli Soansu kereesse ajada, kawatseb ta tingimata teostada, see olla sellepärast kerge läbi wiia et ta üht neist wiieist nimelt Wanja't isiklikelt tunda. Riisugusi Jaan Tännwald'isi on Tallinnas ja wäljaspool tuhandeid, sellepärast on eht töölistel huwitaw seda kange wägimeest lähemalt silmitseda ja tema biografiat kuulda. Tsaari ajal kandis see suur mees helesüüsiid pükka nagu suurtsugu „wõmm“ kumagi ja presfis iga uulitsal wiimajoojal tingimata poolsoklad wälja. Kerensti aeg oli ta haapjalus kroonu heina niimas, sest ta ei jõudnud tudagi sellega leppida, et ühes tsaariga tema „wõmmi ischiu“ kaduma läks.

Kui aga need äraneeitud punased walitšesid, siis rekwireeris ta ilma orderita maha jäetud wõõblit herraste korteritest. Pärast punaste lahkumisi wandus, küll need kurabi loomad aga rõwisiid. Okupatsiooni aeg jätkas mehike rekwireerimist — kuid nüüd juba lahtunud punaste korteritest. Cesti ajutise walitšuse algusel hakkab miilitšaks ja pärast poliitseinikuks, rahwas teab kõneleba et ainult maskeerimise suhtes, sest tal olnud tegemist koorma täie sõjawäelaste sineslitega, mida ta altkäe lastnud käia. Urwan et sellest tutmustamisest esialgul jaitub, kui aga rohkem tarwis, siis ilmub teine seeria.

Kus võib siis sõherdune wõimumees kommunistile oma lihase filmaga otja waadata. Kuid pole wiga, hundid ja larud pannakse tantsima ja siis töölisestklass ei saa neist Tännwald'idest jagu. Uusun kindlaste, et Soans'ile wiimane kuul jääb andmata.

Tuts.

„Head tagajärjed“.

Kui jotsid kord asutawas kogus kõige suurema parteina esinesid, siis waitšid selle partei „mõjuwad“ tuldsuud külma rahuga nende küsimuste üle, mis töölisestklassile elu ja surma küsimused olid.

Kes kuulis siis, et jotsid mõtleksid sõjajätkorra lõpetamise peale. Nad istusid rahulikult Jaan Tännisoni internatsionaalis ja tundsidwad kõdistawat lõbu surwest, mis „Cesti riigi waenlaste töölise vastu tarwitati.“

Ei nüüdsel „Sotši“ peatoimetajal, ega parlamendi kōietantsijal Astil ei tulnud meeldegi sõna wõtta sõjaseaduse lõpetamise ega amnestia poolt. Ututaw kogu „istus“ amnestia komisjoni kalerwi alla ja nüüd tahetakse riigikogus seadajana teha — sõjaseaduse ja amnestia küsimused komisjoni „saata,“ kus jotsid ifegi „kaugeemale“ lubawad minna, kui kommunistiline töölise rühm omas ettepanekus. Usume jah, et nad kaugeemale lähewad — töberakonna ja põllumeeste wiina kõõti. Head teed, sealt teie tulite ja sinna wõite minna. Kuid töölisestklass ei alanda ennast, et omale wabadusi terjata komisjoni laudu, kus istuwad Demantid, kes kaks aastat tagasi töörahwa werest dileriumi jäid ja ainult tapmisest lõbu tundsid. Need töörahwa kurnamistest pakkusid läinud bisoni härjad wõiwad ainult mit töörahwa kurnamise plaani arutada ja jotsid wõiwad neile sealjuures abiks olla, kuid töölisestklassi tegelastele, keda nad ise türmidesse ja maali wälja jaatnud, ei anna nad mitte wabadust. Amnestia wõib ainult töölisestklassi poolt wälja presjitud; kodanlus annab ainult siis järele, kui ta wasta seina litjutult ennast päästa püüab.

Sotšid urisewad, et kui juba riigikogusse minna — siis peab seal ta kõiki seaduslikka wõimalusi töörahwa huwide kaitšeks ära kasutama.

Kuid misjuuresed on need „seaduslikud“ wõimalused? Sotšid teawad seda muidugi, sest nemad on wäljasaatmise, kinniwõtmiste, kubemesse petsmiste ja sõjaseaduse ijad. Ja need on Cestis ainukesed seaduslikud abinõud töölisestklassi allasurumiseks. Töölisestklassi seaduslikud kaitse wõimalused on Jaan Tännisoni poolt palutud abinõud: töölisetele armu ja kommunistidele surma.

Papist mõõt töölisele ja kaheteraga teras mõõt kurnajale, nii kujutawad nad omale klassi wõitlust kurnaja ja töölise wahel.

Kui kommunistlike töölise rühma esitajad amnestia nõudmise riigikogule sisse andsid ja kõigi poolitiliste süüblaste wabastamist nõudsid, siis arwasid jotsid, kodanlus muidugi ka, et jee mitte küllalt „täpipealne“ ei ole, sest waatate, siis ei pääjets ometi ükski süüdlane karistusest. Mifs? Wõib küll inimese wabastada istumisest (wangikoopast muidugi), aga see ei wabasta

teda veel mitte karistuse tagajärgedest. Talle olla tarvis ka kodaniku õigused tagasi anda.

Töölisele, kes ennast kurnajalt saadud tööteist elotab ja kurnajaga mõitlust peab, ei või mättesjegi tulla, et kodanlus teda wangistades ka ta inimese õigused võib ära võtta. „Politiline kurjategija“, kellel muud süüd ei ole, kui et ta oma klassi vabaduse eest julges välja astuda, pannakse meil siis „ihuliseelt ja „hingeliselt“ wangi. Ja kui nõuad tööliste teha wabastamist türmist, siis pead ka veel eraldi nõudma „hinge“ wabastamist. Riisaguse asja uuustasid meie kommunistlike tööliste rühma saadikud ära.

Töölised, nüüd teie teate, kui tubli ja kindla „demokraatlike riigi“ on sootid Gestis loonud, mitte üksi kehaliselt waid ka waimliselt olete selle „demokraatlike“ drakoni kiiusis.

Sootid, kas teie „keegi“ M. P. itka tõsiselt kirjutab või teeb ta inetut wõlanaaja tööliste-klassi ohwite üle, keda kodanlus rõõmuhoisiksel teie pillimehe kaasjaatel risti lööb? Sootid näitavad, et nad ainult hirmutamiseks tööliste üle riigifogus istuvad, jäädes „erapooletuks“, kui kommunistlike rühma esitajad arupäriwad tööliste lahthilastmise üle sõjaministeriumi all olewas töökojas. Ka see arupärimine oli neile „puudulik“.

Sõjajetsuforra kaotamiseks on sootid niisama „heade tagajärgedega“ mõidelnud. Terwelt kaks nädalat kestis mõitlus „Waba Maa“ ja „Sotfi“ wahel. Nüüd jõuti lõpuks nii kaugele, et lubati asja „ihuliseelt“ arutama hakata.

Kurnajad mõivad teile sootid tuhat korda tänutundmuses kiitust laulda, sest just Päts õpetab: tulge, awalbage meile usaldamatust ja meie astume tagasi.

Töölised on Pätsile ja kõigile kurnajate sabarakkudele usaldamatust awalbanud, miks teie ei lahtu? Nad ei lahtu enne oma tüna kallalt, kuni töölised neid miuema ei kihuta. Iga ettepanek, nõudmine, mis kommunistlike rühma saadikud riigifogus teewad, paljastab halastamata selle kõrge fogu mehkut iseloomu. Nad lükkawad kõik tööliste nõudmised tagasi. Ütski töölisteklassi nõudmine ei leia armu kurnajate silmis. Ütski ettepanek pole küllalt „täpipealne“ mis kurnajale wimaluse jätkas tööliste kurnamiseks ja sellepärast lükkab „enamus“ alati meie saadikud nõudmised tagasi, hirmutab nende üle. Mõis sellest, kurb meie ettepanekute tagajärjed on itka paremas, kui sootide palumisel ja nurumisel, sest need kiratawad tööliste mõitlusele.

Kommunistlike tööliste rühma saadikud peawad igakord, kui kodanlus nende ettepanekud maha hääletab, tööliste poole pöörama ja näitama, et kurnajate kongress ei taha midagi kurnatawate wabastamiseks teha, et midagi lootustelt fogult ei ole. Ainult organiseeri, korral-

da oma ribast, see walmis ennast mõitlusele kurnajatega, sest see mõitlus tuleb.

Keed „head tagajärjed“ kommunistlike tööliste rühma tegewuses annawad ennast tunda, nendest oleneb töölisteklassi wabastamine.

—3.

Töölise elust.

Wiljandi maakonna töölisteühisuste liidu erakorralise koosoleku otsused

14. jaanuarist 1921 a.

Koosoleku juhatajaks walitakse J. Keesen, asemikuks B. Pui. Protokolli kirjutajateks walitakse A. Soorent ja J. Teng.

Koosoleku päewatord:

1. Tööliste palgaolud, töötingimised ja tööliste esitajate tegewus maakonna segakomisjonis.
2. Riigifogu walimiste tagajärjed ja tööliste organiseerimine.
3. Maakonna nõutogu walimised.
4. Lääbirääkimised.

I.

Sm. J. Teng kannab ette üleriiklike maakööliste liidu juhatusel poolt välja töötatud funduslittude määruste kawa põllutööliste tööaja ja palgaolude kohta 1921 a. 1922 a.

Üleüldistel läbirääkimistel leitakse, et päewa pikkus juwel üle 8 tunni ja palgamaaksmine rahaga maatööliste huwile ei wasta. Kaha wäärtus on liikum ja ostuhind weite. Ka palgamaaksmine maaga — aia- ja kerdulimaa näol, mis tööliste koha külge kinni köidab ja tööandjaga lahkiminekute korral ära minna ei lasse ei wasta tööliste huwile. Nõutakse fogu palka walmis ainetes, jelle wastu rõhutatakse aga ka aiamaa taruistust, mis töölistele mõimaldab keeduwilja saamist, isewanis juwel.

Wõeti wastu järgmine resolutsioon töötingimiste ja palgaolude kohta maal:

Palga mõitlus kurnajaga on weel mõdras maatöölisele. Töötaja ja töötingimised rippuwad ära tänapäewani maal peremeeste soowidest ja häält tahtmisest. Tunnistust sellest annawad nullused töötaja ja palga normide korraldamise määrused, mis ainult paberil seiswateks määrusteks jäid. Tegelikult seisib maatööliline peremehe hoolle all, kes talle palga ja töötingimised „wabalt kaubeldes“ ette kirjutab.

Tööliseühisused, kelle ülesanne oleks olnud maatööliste huwisid kaitse alla wõtta, olid piiswõrd nõrgad, et nad waewalt oma olemasolu alles jõudsid hoida. Walituse karm surwe ei riisunud mitte üksi paremaid, ennasjalgawamid tegelasi, waid see surwe ja sootide lohkulepe kodanlusega kätkestas töölisteühisuse tegewuse,

külvas maatöölisesse üksteisest liikumise vastu. See oli otustava tähtsusega maatöölise palgaolude ja töötingimiste aramääraniisel. Nüüd, kus hallparunite riigifogu koos istub ja uusi sisetavaid ajelaid maatöölisele septsib, saab palgavõitlus maatöölise seas päewaküsimuseks, mille võitluse käigust oleneb maatöölise majandusline ja poliitiline seisutord, ning käekäik. Sellepärast oleks kiritegu töölisteklassi vastu enesepettusele anduda nagn võiks palgavõitluse eest maal kõrval hoida ja hallparunitega „hea kauplemise“ peale lootä.

Maatöölisel ei ole teist teed palgaolude ja töötingimiste parandamiseks, kui asuda järjekindla palgavõitluse teele. Kõige seda arvesse võttes leiab koosolek:

1) Et maatöölise kurnamist tööandja poolt takistada, tunnistada palgamaatmise viis kartult, aiamaa ja lehmapidamise näol maatöölisele vastuvõtmataks, sest see seob tööliste peremehe majapidamise külge, vähendab aga tööliste töötafa normi;

2) selle asemel seada maatöölise palgaolude parandamiseks nõudmine, — töötafa mahtetagu terwelt naturaalsalga (ainetes) ja selle palga põhinormi maksmapanemise eest võitlema hakata;

3) üheks otjekohesemaks tööliste nõudmiste maksmapanemise abinõuks tunnistada põllutööliste ühisi väljaastumisi oma palgaolude kaitses;

4) nõuda, et segakomisjonides oleks 2/3 tööliste esitajaid;

5) nõuda ülemaalise ühtlustus komisjoni asutamist.

Maakonna walituse töb- ja hooletande osakonna walituse töb- ja hooletande osakonna ajutine juhataja M. Lepp annab seletust palgaolude ja töötingimiste kohta antud sunduslikkude määruste täitmiseft. Neist määrustest on wähe hoolitud ja walne nende täitmise järele nõrk. Töölistes on kaitseta jäetud.

Juhataja ettepanekul wõetakse vastu järgmised põhimõtted juhtnõubridena tööliste asemikudele maakonna segakomisjonis:

1. Nõuda kahetsatunnilise tööpäewa tegelikku maksmapanemist maatöölisele;

2. nõuda ületunnitöö ülemaära kindlaks määramist;

3. nõuda töötafa mahtmist terwelt naturaalsalga (ainetes);

4. tööliste esitajad segakomisjonides seislä ühenduses oma walijatega ja nõudku oma ettepanekute toetamiseks tarbelorral abi tööliste ühise väljaastumiseega.

Sunduslikkude määruste kama ühikasjaliselt läbi arutades wõetakse ta vastu, tehes ainult järgmisi muudatusi:

§ 2. Kirjalik leping tehakse kolmes ettepanekus, milledest üks saab tööliste, teine tööandjale, kolmas jaadetakse kohalikule töölisteühis-

tele, ehk kui see pündub, siis maakonnawalituse töb- ja hooletandeosakonnale.

§ 15. Pifa. Teistets elutarwitusteks tuleb harilikult kats korda nii palju, kui toitmise peale, s. o. 2 korda 175 mrf.

§ 11. Balgamäärad waatab segakomisjon läbi 6 korda aastas.

§ 21. Arstiabi peab olema ka tööliste perekonnaliikmetele maksuta tööandja poolt.

§ 26. Tähenbus 5. Töölisteühisuste esitajatel on õigus sunduslikkude määruste täitmist rewibeerida, nende täitmise järele walwata ja rikkumiseft järewalwe asutusele teatada.

Juhataja ettepanekul wõetakse vastu järgmised resolutsioonid:

„Wiljandimaakonna töölisteühisuste koosolek arutades põllutöölise töb- ja palgaolude korraldamist, otustab:

1) vastu wõetud otjuse täidesaatmiseks nõuda üleriikliku põllutöölise keskködu juhatuselt ülemaalise tööliste nõupidamise koku kutsumist, kus töbaja ja palganormide kama wälja töötatakse ja tööliste ühised nõudmised lõpulitult kindlaks määratakse.

Ühtlasi teeb Wiljandimaakonna töölisteühisuste esitajate koosolek üleriikliku põllutöölise ködu juhatusle ettepaneku — wõtta nõupidamise päewakorda üleriikliku põllutöölise töbaja palganormide korraldamise, segakomisjoni tööliste esitajate walimise ning seadusesse segakomisjonide kohta tarwilikkude paranduste tegemine.

2) Nõuda, et töötajate komisjarid nimetataks üleriiklise maatöölise ühise nõuögu ettepanekul.

3) Nõuda abiandmist töbta töölistele, ning selle aramääraniist põllutöölise töbaja ja palgaolude korraldamise määrustes.

4) Nõuda üleriikliku maakondade töbörsebe asutamist.

5) Nõuda töbörsebe moodustamist töölisteühisuste liikude poolt ettepaudud kandidaatibest.

6) Nõuda töbörsebe ülespidamise kulude riigi kanda wõtmist.

Koosolek nõuab nende otjuse täidesaatmiseks ülemaalise maatöölise ködu juhatusle ja riigifogu tööliste rühmade tegewuse awaldamist.“

11.

Riigifogu walimiste tagajärgede ja töölisteklassi ülesannete kohta aruannet ära kuulates wõetakse vastu järgmised resolutsioonid:

1. „Riigifogu walimised andsid hallparunitele ja mõisnikudele euamuse töörahwa üle. Wõitnud on walimiskasti juures kodanlus, kuid see „wõit“ ei wõdi tähendada kurnajate lõpulitku wõitu kurnatute üle. Wõitlus käib edasi. Töölistes ei käinud walimiskasti juure mitte selleks, et seal kurnajat wõita, sest papiist mödögaga ei wõideta wastast, kes soomnstatud ja pealaest jalatallani sõjariistus. Klaskiteadlik tööline kats walimiskasti juure ainult ühte osa klaskiwõitluse

ülesannetest täitma, et kodanlist kõnetoda seekspooli purustada ja laialistele töörahwa hulkadele selgeks teha kurnajate salakavalaid plaane, mis nad korda saadavad tuhandete tööliste ja tehvade inimeste üle valitsedes.

Meie purufodanlistes riigifogus on revolutsioonilised proletariaadi efitajad — kommunistiline tööliste rühm, see on määratu tähtsusega fakt kõikidele kurnatutele maal ja linnas.

Töölisteklassi waenlased ja teised kõhklejad fotsialistid said valimistel enamuse, nad peetud ka seekord töölisti, lubades töölisteklassi võidule wiia fergelt ilma häda ja raskusteta. See paljastab nende pettuse. Mitte töölisteklassi faadikute rohkus riigifogus ei otsusta töörahwa wabastamist kurnajate wägivaldalt, waid töörahwa koondumine oma organisatsioonidesse, järelandmata wõitlus nende organisatsioonide kaudu wiib töölisteklassi wabadusele, murrab ahelad mis orjusesse wõidavad. Need klassi-wõitluse ülesanded kohustawad maatöölisi peardõhtu oma organiseerimistöö peale panema.

Kuni tänapäewani sai maatöölisestühifuste tegevus walituse ametnikkude omawoli läbi takistatud. Tööliste protesti hääl kadus wägivaldse furwe all. Nüüd awaneb wõimalus tööliste protesti häält kõigile kurnatutele kuulutada. Riigifogu kõnetool on see paik, kust töölisteklassile räägitakse. Kuid mitte ainult selles ei seisa kommunistilise tööliste rühma tähtsus. Kurnatute organiseerimine maal ja linnas saab nende otseohene ülesanne olema.

Sellepärast leiab Wiljandimaakonna töölisteühifuste efitajate koosolek tarweliku olewat:

1) Maatöölised koondagu endid oma töölistehühjustesse.

2) Ühifuste juhatused puhastada igasugustest töölisteklassi äraandjatest ja kõhklejatest fotsialistidest.

3) Rõuda tööliste ühifuste juhatuselt, et nad kõige lähemas ühenduses seisafid riigifogu kommunistilise tööliste rühma faadikutega, mitte ainult sõnades, waid tegudes nende abi ja toetust tarwitades organiseerimistöö ja maatöölise klassiteadwuse teostamisteks.

4) Tööliste koosolekuid seisutorra selgitamiseks toime panna".

„Wiljandimaakonna töölisteühifuste efitajate koosolek aruandeid ning seletusi tööliste organiseerimise küsimuse kohta ära kuulates leiab, et praegu makfew koosolekute ärapidamise, ning koosolekute kuulutuste registreerimise kord organiseerimistööd takistab, ning tööliste koosolekute wabadust tehniliselt kui ka aineliselt raskendab.

Sellepärast maatöölisestühifuste efitajate koosolek nõuab koosolekute kirjallikude teadaannete — lüba palwete, koosolekute kuulutuste registreerimise torra, ning margi mõju äraotamist.

Coosolek nõuab riigifogu tööliste rühmadelt tegevuse awaldamist selle otse läbituimisteks.

3. „Töölisteühifuste efitajate koosolek ära kuulates aruannet ühise tööliste wäerimma moodustamise wajaduses, leiab, et kõige laiemad tööliste hulgad ja nende kesforganifatsioonid peawad alalises ühenduses olema ja kontaktis töötama kongresside ja kesforganifatsioonide otsefuste põhjal. Selleks tunnistas koosolek tarwelikuks ja teeb liidu juhatusel kohujeks:

1) Kõbigist maakonna tööliste kongresside ja koosolekute otsefustest kõige hiljem ühe kuu jooksul kõikidele ühifustele teatada,

2) Kõbigi endiste kongresside ja koosolekute otsefusi, ning resolutsioonisi, mis siamaani ühifustele teadmata, ühe kuu jooksul teadmisteks ja täitmisteks saata,

3) Järgmisteks koosolekuteks wälja töötada liidu juhatusel nõufogu, rewisjoni komisjoni jne. kodusforrad. Disfjpliini maksmapanemisteks ühifustes tunnistas koosolek tarwelikuks ja teeb liidu juhatusel kohujeks järgmisteks koosolekuteks wälja töötada ühifustele üleüldse kodusforra".

4) Poliitilise seisutorra kohta.

Raheastaste fotside tofikuleppe poliitika tagajärjel on Gesti töölisteklassi ahelatesse needitud. Tuhanded paremad klassiwennad on kaitsepoliitise agentide tunnistuste põhjal tapetud, tuhanded kõduenwad keldri urgastes. Tarnu rahust on 11 tuud mõõdas, kuid kodanlus jatkab klassifõda, kesi sõjaseadus kestab edasi. Raagikohtud töötawad endise agarusega surmaotsefusi tehese. Tööerakonna walituse sõjaseaduse järkjärguline ärafaotamine andis kindrakubeneri. Wlaha kaari- asewalitsejad, kindrakubenerid!

Coosolek nõuab: 1) sõja seaduse ja surmanuhtluse ruttulisi ärafaotamist, 2) täielist amnestiat kõigile proletaarlastele, kes poliitilistel põhjustel türmides kõduenwad.

Kadugu walge terror!

Nende nõudmistele teostamisteks kutsub koosolek töölisti kõigi abinõudega wõitlema ja nõuab riigifogu tööliste rühmadelt sel alal tegevuse awaldamist.

5) „Internatsionaali kohta".

Tööliste klassiwõitlus on enesewabastuise wõitlus. See wõitlus töölisteklassi wabastamise eest ei ole mitte wõitlus nende klassiliste eesõiguste eest, waid wõitlus igasuguse klassiwalituse ärafaotamise eest. Tööliste majanduslik äraripuwus walmistus-abinõude omanikkudest, s. o. elamismõimalused on igasuguse poliitilise, majanduslise ja moralilise orjuse wõimude peapõhjusteks. Sellepärast töölisteklassi majanduslik wabastamine on lõpufiht mille teenistuses igasugune poliitiline liikumine peab olema, kui abinõu. Kõit seniajani selle sihi faarutamisteks juhitud kaised jäiwad tagajärjetaks solitariteedi püundusel tööliste wahel eritöö aladel igal maal ja tööliste wahel erimaadel. Töölisteklassi wabasta-

mine ei ole mitte kohalik, mitte rahvuslik, vaid rahvusvaheline ülesanne, tema ühendab kõiki maid kus walitsemas kapitalistiline ilmaford ning võib teastada ainult nende maade töölise plaanikindla ühistegewuse läbi, mida juhib rahvusvahelistelt korraldatud töölise ühifus — Internatsionaal. Et II Internatsionaali juhid ilmafõja ajal endid kodanlusele ära müüfid ja tööliseklassi sõjawanfrite ette rakendafid, siis lagunes II Internatsionaal ilmafõjaga. Selle afemele tõi Wene ja Saksa revolutsioonide ajal III Internatsionaal, kes kõigi maade ja rahwaste töölised oma lipu alla kogunud, ning kawafindlast mõitlust peab töölise klassiwoitluse lõpufihi — kommunistilise ilmaforra eest. Mõutogude Wene-maa töörahwa wäsimata woitlus lõppes maailma kapitalistide koondatud pealetungimise tagasilõõmimise ja purustamisega. See Mõutogude Wene-maa wõit wiis kogu maailma tööliseklassi oma lõpufihile lähemale kui kunagi enne. Tõesti tööliseklassi kohuseks on seega rahvuswahelist töölise ühifit wäerinda toetada. Wiljandimaakonna tööliseühifuste esitajate koosolek töölise ühinemise wajadust ära tundes, tunnistas III Internatsionaali otsufed ja põhimõtteid omaks, ühineb III Internatsionaaliga ja saab neid riigikogu rühmi ja parteifid III Internatsionaali alusel seiswaid mitte ainult sõnades waid, ka tegudes, toetama tarbekorral ühise wäljastumifega“.

III.

Maakonnaõutogu walimiste kohta wõetakse wastu juhataja ettepanekul järgmised resolutsioonid:

„Wiljandimaakonna tööliseühifuste erakorralne koosolek ära kuulates aruannet Wiljandimaakonnaõutogu walimiste üle, ära kuulates aruannet Wiljandimaakonna tööliseühifuste nimelirjaga. Koosolek pöörab kõigi maatöölise poole, ning kutsub walimistel hääletama ainult tööliseühifuste nimelirjale. Selle otsufe täidesõitmine jääb liidu juhatusse ja kohtabel tööliseühifuste juhatusse ülesandeks“.

Nimelisel hääletamisel wõetakse kandidaatide nimeliri 18 häälega 6 wastu, wastu.

1. Johan Teng, Aidust.
2. Puiis, Peeter, Wiljandist.
3. Witt, Aleksei, Põltsamaa alewist.
4. Karu, Ella, Tuhalaaneist.
5. Kielender, Martini, Laageperast.
6. Keesen, Martin, Puitastust.
7. Surgusjaar, Jakob, Wõifitult.
8. Lomp, Jaan, Hofstrest.
9. Johanson, August Wõhmast.
10. Lääts, Mart.
11. Metusjala, Alekxander, Oisust.
12. Enders, Eõnis, Heimtalist.
13. Ois, Johan, W. Tänafilmast.
14. Org, Johann, Larmastust.
15. Saks, Karl, Puitastust.

16. Võote, Hans, Kärstnalt.
17. Saar, Hans, Larmastust.
18. Lindau, Peeter, Põpust.
19. Weermann, Alekxander, w. Tänafilmast.
20. Käärif, Artabja, Põltsamaalt.
21. Seem, Jaan, Larmastust.
22. Siitwa, Jaan, Aidust.

IV.

S. Piilmanni ja J. Kurka asjus, kes ametlikus kirjas tunnistasid, et Oluftwere tööliseühifus ei wõi oma autoriteeti jelleks kaalu peale panna, et „Rõhutate Hääle“ laiali laotada, otsustab konferents:

1. „Wiljandimaakonna tööliseühifuste esitajate koosolek jm. Puiisi teadaannet „Rõhutate Hääle“ müügile saatmise asjus ning Oluftwere tööliseühifuse juhatusse kirja ära kuulates tunnistas „Rõhutate Hääle“ kirjutuse sihi klassiwoitluse ajal õigeks, Oluftwere walla tööliseühifuse juhatusse teguwiisi mitte klassiwoitluse alusel seiswaks, ning mõistab selle hukka, heidab S. Piilmanni liidu juhatuselt wälja ja teeb liidu juhatusse kohuseks Oluftwere walla tööliseühifuse peakoosolekule ette panna, Piilmanni ja Kurka kui liidu sihtide ja eesmärkidele wastutõtjaid ühifusest wälja hetta“.

2. „Wiljandimaakonna tööliseühifuste esitajate koosolek tunnistas „Rõhutate Hääle“ Wiljandimaakonna tööliseühifuste liidu hääleandjaks ja kutsus Wiljandimaakonna töölisi teda aineliselt ja waimlikelt toetama“.

Pärnu maakonna segakommisjonide walimised.

Pärnu maakonna segakommisjonide walimised olid 9. jaanuaril 1921 a. kell 1 p. l.

Õfeseiswate sot. esitajana oli ilmuud O. Gustarson.

Kella 10-eks kutsuti õfeseiswate sotfialistide poolt töölise esitajad nõu pidama tödaja ja palgaolude korraldamise suuduslikkude määruste muutmise kohta.

Õfeseiswad sotf. seadsid oma ettepanekud üles, mis ka muutmatast wastu wõeti.

Waielust sünnitas tödaja pikkus. Maatöölise poolt tehti ettepanek, et laupäewal ainult pool päewa tööd teha. Selle peale wastas Gustarson, et see liig suur nõudmine olla, mida mõisnikud ja hallparunid täita ei wõiwat.

Teifets tunnistas ta, et linna töölised ei ole weel nõudnud poolepäewalist tödaga laupäewal, kuidas wõime meie maatöölised linmatöölisest ette minna.

Halenasjatas näitab see olewat, kui õf. sotfid juba ettepanekute üle hirmu tunnemas, mis saab siis, kui maatöölistel torba läheb 44 tunniliist tödnädalat läbi wita? Mõisnikud ja hallparunid jääwad siis wist paikrotti ja teifets, kas ei tule linmatöölised maatöölise kallale, kui wiimased

juuavad kurnajatelt paremaid tööttingimisi kätte võita, kui liimatööblistel on. Ümberpöördult peaks tööliste esitajad igalpool püüdma paremaid tingimisi läbi viia, mitte neile aga vastu seisma.

Siis teatas veel keegi isefots, et on tarvis niisuguseid mehi segafomisjoni valida, kes hallparunitega hästi kaubelda oskavad.

Selle peale vastas üks maatööline, et meie mitte kaupleva sinna ei lähe, vaid kindlate nõudmistega, milledest meie ei tagane, kes aga kaupleva sinna lähewad, need on tööliste äraandjad.

See näitab selgesti, et isefotsid hakkavad juba oma karwa näitama, neil on ainult ilus, segane programm, millest maatöölistel aru ei saa ja niimoodi viiwad nad oma mehed komisjoni, kus hallparunitega ilusti kokku lepitakse.

Pole ju ka ime isefotside poolt. Kuidas ja võib hallparunile vastu hakata, siis ei anna hallparun ka sedagi, mis siamaale said (nagu hobust metfast puude toomiseks, mille eest muidugi survel minimeeriselt päivi peab tegema). Sellepärast peab taja ja taru tegema, viimaks jätab hallparun ka maatöölistel ilma töötä, siamaani on hallparun maatööliste ainult ilma leiwata ja riieteta jätnud, tööd on ta aga selle eest rohkem annud, kui kunagi enne. Aga kui ta ka maatööliste ilma töötä jätab, mis siis saab? Pri.

Waimastu walla maajagamine.

11. jaanuaril oli kohalises wallas mõisamaa jagamine käsil, kus pea suurem jagu maast töusikutele annetati ja waesed töölistel ja maata-mehed täieste ilma jäeti. Nimetatud wallanduslohas on täieline enamuse hallparunite käes, maatameeste esik tööliste poolt on ainult 4 saadikud sellest veel kaks kooliõpetajat — jõi on.

Maa tahtjaid oli umbes 200 ümber, kelledest walla kassakas, wallawanem ja teised selle jarnased hallparunite tallalaskujad esimise õiguslistes maa saajad olid. Waatamata et nende seas mehi oli kes üle 60 aasta wanad ja ilma perekonnata; ja kellel sellepärast kaugelki nii suurt tarwitust maasaamiseks ei olnud, kui mõnel perekonnaga mõisa sulasel, oli neil maasaamiseks esimine õigus antud.

Sel pool nimetatud töusikutele langes üle pea 30 frundi ümber keda ka armulikult hallparunite hulka vastu võeti. Ülejäänud 7 frundi anti koostamise teel 28 sõdurile. Lõpuks kutsuti maajagajate ette ka Waimastu mõisa moonatad, kus neid armulikult maa saamisest lahki kuulutati. Waimastu mõisa töölistel panid ette, et neile kümne wafamaad põldu antaks, mis aga awalikult tagasi liitati.

Kiigimaade jagaja seletas, et riik ei võida ometi moonatate jaoks waestemajasi ehitada ja

ütleks kui teie jaoks maad pole, peate kõrwalt tööd ja ulualust otsima.

Witalise arutuse järele tehti viimaks otsus mõisa töölistele, üks frunt 40 wafamaad 32 perekonna peale s. o. 152 inimese peale anda.

Õdeste imestada tuleb nimetatud walla nõukogu targa tegevuse ja suure lahkuse üle mõisa tööliste wastu, maade jagamises. Nimetatud nõukogu on ka jõi kes selle tegevuse nagu kunagi otsekohejelt heaks kiitsid sellega et nad isegi sõna niisuguse tegevuse wasta võtta ei tihkunud.

Kõige selle kohta jääb meil belda et see maajagamine säärasel kujul, muud midagi kui kommeti mäng on. Meile töölistele jääb ainult üks asi järele see on walitajate ohjad oma kätte võtta, tööliste walitus sisje seada, ainult siis võime meie oma saamise peale kindlad olla.

Nii hästi hallparunid kui nende tallalaskujad, on walmis igasuguste felmistele peale, mille pea ülesandeks on waeseid töölisti ikka ja ikka enam alla suruda, kes siis häda ja puiduse sunnil sunnitud on hallparunite nõuetele alla andma ja neid orjadena edasi orjama.

Seltimenehed meie kohas on niisuguste häbematuks teele piiri panna, seda võime aga meie, ainult kui meie oma wõitlust 3 Internatsionaali alusel seiswa organisatsioonidega ühendame ja sellest ettekirjutatud juhtuõride ja eeskirjade järele tallitame.

Meile jääb ainult üks abinõu s. o. end maal ja linnas 3 Internatsionaali alusel organiseerida, ja revolutsioonilise klassi wõitluse alal wõidelda. Ed. Sei.

Tallinna Sadamatehaste tööliste üleüldine koosoleku protokoll 21. jaan s. a.

Wäewakorras olid:

1) Koosoleku juhatajate walimine.

2) Tööleminemise küsimus.

1) Koosoleku juhatajaks walitakse smz. J. Wanja.

Rektsioonulogu esimene aruanne.

2) Tööleminemise küsimise all teatas Rektsioonulogu esimene, et walitus senini veel tööleminemise asjus läbirõõkimisi pole alganud, kuid andmed mis olemas on tõendamad et walitus siiski pea sunnitud on seda tegema.

Otsustakse edasi streikida kuni wõidurikka lõppuni.

Streikijate tööliste üleüldine koosolek ära kuulates nii hästi Rektsioonulogu aruannet kui ka aruandeid wäljast poolt, otsustas ühel häälel edasi streikida, ja oma nõudmistele suure kindlaks jääda, kuni walitus on sunnitud nende nõudmistele wastu tulema.

Rõik toetavad streikijaid.

b) Peetri tehaste tööliste poolt saadetakse esitaja teatas et Peetri tehaste töölistel saavad streikijaid Sadama tehaste töölisti kummi lõppuni abiandmisega toetama.

c) Autogarajhi tööliste esitaja esines samasuguse teadaandega, et ka Autogarajhi töölistel streikivaid sadama tehaste töölisti korjandustega toetama saavad.

Teistes wabrikutes ei saa mitte neid töösid tehtud.

Teiste wabrikute esitajate poolt teatati, et nad kõik abinõud tarvitusele saavad võtma, et järele walwata, et teistes wabrikutes mitte sadama tehaste töösid ei saaks tehtud.

Doosolef lõppes ülistawas meeleolus.

Annetused sadama tehaste tööliste heaks väljas pool Tallinnad.

Meri tsemendi wabriku tööliste poolt 7. jaan.	680 m.
Wõru tööliste poolt 18. jaan.	770 —
Kuu tööl. am. üh. liidult Kärbla osakonnast.	2.000 —
Tartu am. üh. Kehtnõukogult 16. jaan.	4.259 —
Tartu Metallitööliste am. üh. poolt.	2.400 —
Lõssa tööliste poolt 21. jaan.	780 —
Wõisaküla tööliste poolt	3.000 —
Raikkülast	375 —
	<hr/>
	14.264 ml.

Isewarki wõimumehed.

Tallinna wabrikute direktoritest tuleb Walbipuuwilla wabriku direktori kõige jõhremaks wõimumeheteks lugeda. See ise warki füüsioloogilist kolmest kõwer, jalgade peal kõikum mehite, keda töölistel „kõwelaewaks“ on ristitud, näikse omale karjeeri tööliste lahti lastmisega tegewat. Iga pisema ja tühihema asja pärast heidetakse töölistel wabriku wärawa taha.

Konstanteerin siin paari wiimast fakti. Miks ohtu naistöoline liikab kogemata küünarnukkiga ainaruudu katti, seda juhtub poolmeister nägema, kes kogu kui vähem wõimumees kunagi äraehmatanud plitkalese direktori juure tiri, (täidab tsaariaegse wõimu lohuseid.) Direktor möödad lödisejad lapsulest oma kullipilguga ja lõpiks huilgab, sina saad fotid, ilma et ta tütarlaste enese kaitset sõna annaks. „Gerra direktor teab et poolmeister naljapärast lapsulest taga ei kiusa ja neid direktori pale paistuse lähedale ei tiri. Wähest juhtub aga teist kui direktor mõtleb. Iga poolmeister peab ennast inimeseks ja mõnikord leidub töötajate masinatööliste hulgas sõhertuue noorute keda ta oma hantle puutumiseiga käädamast wabrikus töötajate ribadesse tahab ümistaada. Kui aga noorute seletab et see ünnistamine ära iganemud

kombe on, siis pahwatab poolmeister wihaselt; oota ja kurabi kunn, külap saad direktori pale warsti näha. Ja sellest ajast peale tuleb „kurabi kunnal“, oodata millal teda selle eest wastust andma kutsutakse, et ta poolmeistri inimlistest nõrkustest ei ostanud lugu pidada.

Teine juhtumine veel naeru wäärilisem sündis mõni päew tagasi. Siljuti lasti kõik töölistel puuwilla puudusel kodu, seda kodulastmist tarwitab keegi naistöoline selleks et maale oma poega sõidab waatama. Wabrik sai puuwilla ja uuesti algab töö, naistöoline kes sellest sigel ajal teada ei saanud jäi mõned päewad hiljemaks. Tööle minnes wiiake teda kogu hra direktori juure. See on nõnda wiisakas, ja küsib miks hiljaks jätke, wastus, enne ära soitu helbi et enne kahte kuud töö ei alga ja sellepärast jäin kauemaks linnas oleksin töötä oleksin nälgä jurmid, Direktor teeb targa näu ja ütleb Teie saate fotid, Naistöoline wastab, et see ei ole õige otjus.

Direktori nägu muutub veel targemaks ja lõppuks ütleb noh kui Teie fottisid ei taha siis jätke ühe kuu leiwatsekkidest ilma. Kui aga tööline sellega ka ei leppinud, kargatas direktor „saate fottid, ja seda otjust ei muuda keegi, sest sõherdune wõimumees puudub Gestis, kes hra direktorile rünga ninasse paneks. Nähtawaste mõtlemad poolmeistri ja direktor oma moobi prostitutsiooni wastu? Walbipuuwilla naistöolistel peaksid omale peakoosolekul selle üle seisuksa võtma, sest ka naisproletaarlane ei tohi oma isandale mängutanniks olla.

M.

Tööseisak Krulli wabrikus.

Kui 24. jaanuaril Krulli wabriku töölistel wabrikusse ilmusid, leitsid nad külmad töökojad eest. Töölistel teatasid wabriku walitsusele et 2 - 3 kraadi külmapa wõimata on töötada ja nõudsid ruumide sojendamist. Treiaris seisab kaks piiskest ahjust, kus töölistel harilikult kasa sojendamaks käiwad ja kui insener hommikul töötotta tuli, ning nägi, et töölistel asuwad ahju lähedal, wihasas mehite, ja lasti mustatöömeestel ahjud töökojast wälja wijata.

See häbemata tegu äritas töölistel üles, mindi direktori juure ja nõuti selle üle seletust. Direktor töölisti nähes hakkas mõirgama: ma tean, mis selle taga seisab, teie ei taha tööd teha, kommunistid on teid ülesse äsitanud ja sellepärast törgute tööd tegemast . . .

Kui töölistel nägid, et „wõimumeestega“ wõimata rääkida on, lastuswad nad kütmatasid wabrikust.

Pagana peenitused poisid need kommunistid, wõisid Krulli wabriku inseneri ja direktori oma kampa, kes selleks töökojad kütmata jättsid, et tööseisatut tööliste ribadest promotseerida.

M.

Wanema walimine sadamatehastes.

Sadama tehaste wanemate nõukogu liikmed arti kui „mäsule“ õhutajad tehaste wärawast wälja, sest tuhu ja lähed jelle tüüruga, wanemate nõukogu liige ja nõuad ühes teistega süüa. Streigimurdjad olid efsialgul ilma wanemate nõukoguta, nad teadsid et seda wõimata oli asutada, pidid ju endid ihu ja hingega turnajate meelewalla alla andma. Ülemus oli kellegi Kriiti'le teatanud: et see ep ole mitte ilus, kui sõbertune lena kari ilma karjuse, ning soowitanud teda seda ametit wastu wõtta. Sellest ajast peale agiteeris Kriit, hommitusti õhtuni et tema see ainuke õige karjane, kes neid juhtida wõib, nende seisukohajelt ja lõpuks neid Kaasennimaale wälja saab wiia. Temal olla hea tut-

wus ülemusega, ning jellepärast on loota palga kõrgendust. Lõpuks sai ühel häälel walitud kes on see juuremeelne plärafaputas? Mitte muu keegi kui Pärnumaantee kaupmees Kriit, kui aga mõni ei usu siis mingu ja waataku ärisilti.

Arusaajad töölised teawad kõneleda et temal peale kaupluse weel teine sisetuleku hallikas mis teda sundis sadama tehastesse tööle tulema. Sest teist sisetuleku hallikat ma ei nimeta on weidi häbitaw, kuid aga aus tööline teab isegi. See wanema walimine näitab kui madalasse tehaste streigimurdjad on langenud, ei saa ilma Pagari uul. walimise ofata läbi. Serra wanem aga hoopis oma aukohtaga ja teeb meistritega iga õffe liitust.

Hunt sõunud ja lambad terwed Tuts.

Teadaanne.

Tallinna Korteri-üürnikkude seltsi eestseisus teatab sellega oma liikmetele, et unte liikme- laartide wäljaandmine 1921 aasta peale on iga kessnädala õhtu tella 7—9-ni „Walwaja“ ruumides.

Eestseisus.

Teadaanne.

U. E. Noorproletaarlaste ühingu juhatus annab sellega oma liikmetele, kes poliitilisesse ringi on registreeritud, teada, et juhatuselt mitte äraolenewatel põhjustel, jääb poliitilise ringi koosolek pühapäewal 30. jaan. pidamata. Koosoleku aeg ja koht saab edaspidi juhatuselt poolt teatatud.

U. E. N. Noorproletaarlaste ühingu juhatus.

Tallinna Metallitööl. Amtiühisus.

Pidu-õhtu

„Walwaja“ ruumides.

Pühapäewal, 30. jaanuaril s. a.

Esitaw:

„Lootus õnnistuse peale“

draama 4 waatuses.

Lõpuks tants.

Misus kell 6 õhtu, lõpp kell 1 ööfi.

Pileti hinnad à ml. 40.

Tall. Ametiüh. Kesknõuk. Ametiühisuste juhatus ja wabriku wanemate ühine

üldine koosolek

saab 27. jaan. s. a. kell 6 õ. ära peetud.

Töölise majas S. Karja t. 18.

Päewakorras on.

Töölise maja küsimus. Kõikide wabriku wanemate ja Ametiühisuste juhatuselt liigete ilmumine tarwilik.

Tall. Ametiüh. Kesknõukogu.

Tall. Kiwitöölise Ametiühisuse

peakoosolek

peetakse ära 30. jaan. s. a. kell 10 hom.

Töölisemajas weikes saalis.

Päewakorra tähtsust silmaspidades on kõikide liigete ilmumine tarwilik.

Tä h.: Kui määratud ajaks tarwiliku arwu liikmeid kokku ei tule, siis peetakse järgmine koosolek pool tundi hiljem seal-samas ära mis liikmete arwu peale waatamata otsuse wõimuline on.

Juhatus.

Wastutaw toimetaja: Jüri Siwas.

Wäljaandja:

Tallinna Ametiühisuste Kesknõukogu.

Tallinna Eesti Kirj.-Üh. trükkkoda, Pikk tän. 2.